

Viastr, -leston

3'12

PAVEL PAFKO
ALEŠ KUBÍČEK
ZANZIBAR
HAVANA

1 Je dobré mít cestovní pojištění vždy po ruce

S mobilní aplikací Allianz na cesty si můžete v mžiku sjednat cestovní pojištění s nejširším krytím na trhu a získat přístup k užitečným radám a asistenci, kdekoli se budete nacházet.

Pokud máte QR čtečku ve Vašem mobilu, můžete si aplikaci jednoduše stáhnout sejmutím QR kódu

jinak přes

S vámi od A do Z

Allianz

na začátek

Stanislav Bernard
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

Nedávno jsem jel do Bratislavy na konferenci o zodpovědném podnikání, ale ve skutečnosti šlo spíš o protikorupční konferenci; obrovská korupce bohužel ovládá jak Česko, tak i Slovensko. Sice jsme se před lety rozdělili, ale v tomhle jsou na tom obě republiky podobné. Když jsem v Humpolci najížděl na dálnici, na krajnici stál asi tak padesátiletý, sportovně vypadající chlápek a v ruce držel ceduli s nápisem BRATISLAVA. Věděl jsem, že bych cestou měl vyřídít spoustu telefonů, ale řekl jsem si, když jedu zrovna tam, kam chce i on, vezmu ho. Brzy jsme se dali do řeči a on mi popsal svou současnou životní situaci. Šéf ho poslal z práce dřív a on doma v bytě našel cizího chlapa. Prý byl dvakrát tak velký jako on, a tak raději vyklidil pole. Po čtrnáctiletém manželství odešel z domova s jednou taškou s nějakým oblečením a bez peněz. Sebralo ho to, psychicky se cítil hodně špatně. Dva dny se neukázal v práci – dostal okamžitou výpověď, aniž s ním kdokoliv pořádně promluvil. Samozřejmě mohl aspoň zavolat, ale snad každý se někdy dostal do situace, kterou jednoduše nezvládl. Ten už na pohled sympatický člověk mi říkal, že jede do Bratislavy za svou sestrou, aby se zorientoval a zkusil vymyslet, co bude dál. Shánět ve čtyřiapadesáti letech zaměstnání není pro většinu lidí ani trochu jednoduché. Cítil jsem z něho velký smutek. V bytě prý předělal kuchyň, ložnici, manželce koupil pěkný náramek... Nechtěl jsem zasahovat do jeho soukromého života, protože mezi dva lidi člověk nevléze. Každý z nich to může vidět úplně jinak. Ale dozvěděl jsem se, že ho vyhodili z práce, kde pracoval jako ostraha pro jeden obchodní řetězec. Od sedmi do sedmi, jen s minimem volných dní. V průměru měsíčně odpracoval dvě stě dvacet hodin a bral okolo jedenácti tisíc hrubého, necelých padesát korun na hodinu. Cestoval jsem na konferenci, kde se řeší zlodějny v řádu miliard. Na druhé straně vezu chlápka, zcela zjevně sympatického, pohodového, který nenadává na všechno a všechny kolem sebe, neříká, jak to mnozí dělají, že za komunistů bylo líp. Vlastně si ani nestěžuje. Co mě na jeho příběhu nejvíc zaujalo, je to, že někdo bez skrupulí a bez trestu krade miliardy a pro někoho je problém normálně lidsky žít. Já mám hodně pravicové názory, myslím si, že každý se má o sebe postarat sám, ale někdy má člověk smůlu. Ale tohle srovnání není o pravdivosti. Je to humus, etická žumpa. V Bratislavě jsme se rozloučili. Popřál jsem mu hodně štěstí, dal mu pár euro na autobus a on šel svou cestou a já na protikorupční konferenci...

Držte se!

vlastní cestou 3¹²

červenec – srpen – září

editor
Boris Dočekal
redakce
Stanislav Bernard
Zdeněk Mikulášek
Markéta Navrátilová
design
Štěpán Malovec
jazyková poradkyně
Věra Bláhová
tisk
T. A. Print, Praha
vydavatel
Rodinný pivovar Bernard, a. s. // www.bernard.cz

Magazín Vlastní cestou vychází čtvrtletně. Chcete-li jej dostávat do poštovní schránky, navštivte www.bernard.cz (hlavní menu > Magazín Vlastní cestou). Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na pivovar@bernard.cz

Magazín Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR pod evidenčním číslem MK ČR E 14164.

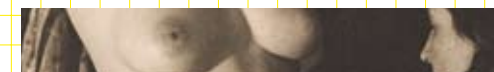

foto na obálce > Alois Zych (bez názvu, 1928)

obsah

04 – Kde je sebereflexe, skromnost a pokora?
rozhovor s Pavlem Paškem	31 – Havana – omšelá, ale úžasná krasavice
reportáž
10 – Novinky
z pivovaru	37 – Milan Lasic
fejeton
12 – Alois Zych
lahůdka ze světa fotografie	38 – Poutní kostel na Zelené hoře
Vysočina a okolí
15 – Bezvětří
povídka Jaroslava Rudiše	
20 – Zanzibar
fotoreportáž	
26 – Informace
z pivovaru	
28 – Napravíte chybu – a jste o kousek lepší
rozhovor se Alešem Kubíčkem	

Kde je sebereflexe, skromnost a pokora?

říká Pavel Pafko | lékař

Nemůže soutěžit systém, v němž do toho lidi nedají všechno, se systémem, v němž pracují na doraz. Ale teď jde o to, aby ta část společnosti, která vydělává, se uměla o ten balík rozdělit. Aby ti nejschopnější nakrmili ty, kteří toho sami z nejrůznějších důvodů nejsou schopni.

Pivovar Bernard používá ve svých billboardových kampaních slogan Svět se zbláznil... Máte pocit, že se opravdu zbláznil?

Svět, to je šest miliard lidí, určitá část lidí se zbláznila, ostatní zůstali normální. Pokud zůstanu na českém dvorečku, myslím si, že se zbláznila právě ta část, která nás vede. Nemyslím si, že jsme národ zlodějů, korupčníků a podvodníků. Potkávám se denně s tolika slušnými lidmi, i když vím, že je to určitá selekce, protože člověk, který přichází do nemocnice, potřebuje pomoc a chová se trochu jinak, než když je zdravý. Ale setkávám

se i s mnoha zdravými slušnými lidmi, kteří jsou ochotni pomáhat, věnovat na pomoc jiným určité procento svých příjmů.

Myslel jsem to trochu jinak. Dnešní doba v němčem připomíná období, kdy se rozpadala římská říše. Společnost tehdy upadala v podstatě jako celek. Lidi najednou měli jiné priority, chtěli si jen užívat.

Každý člověk chce prožívat libé pocity a ne ty nelibé. Jde jen o to, aby ve snaze dosáhnout těch libých nevzbuzoval nelibé pocity v jiných lidech. No, priority... Byl

jsem v Africe a viděl jsem tam strašné věci. Děti se toulaly po ulicích a já se ptal, proč nejsou dopoledne ve škole. Odpověděli mi – to víte, jejich rodiče zemřeli na AIDS. Tady je každý rád, že se nají a nějak se zajistí, a ještě se starat o nějaké cizí haranty? Myslím si, že ta stálá honba za hmotnými statky ve vyspělých zemích je velký problém. Na druhou stranu chápu mladé lidi, že potřebují byt, auto a v létě jet někam k moři. Starší člověk má menší požadavky na materiálně. Ale bohužel v části společnosti je to přehnané. Ale jsem optimista, do velkých vil s bazénem, kde můžete poslouchat hudbu snad i pod vodou, nechodím, vídám druhou část, která žije rozumně a řekl bych i mravně. Nedávno jsem přemýšlel o vztahu politiky a mravnosti. Říkal jsem si, že asi není možné, aby politika a etika se nějakým způsobem překrývaly. Víím, že i mezi politiky jsou slušní lidé, ale ty dva pojmy...

Jdou dost proti sobě. Zmínil jste mravnost, co si myslíte o názoru církevních kruhů, že pokles morálky je důsledkem klesajícího zájmu o víru? Má podle vás církev monopol na morálku?

To si vůbec nemyslím. Jde o klišé. Proč by si jedna církev, myslím katolická, měla vlastňovat takovou myšlenku, když na světě jsou i jiné církve? To bychom museli říct, že tam, kde není katolická církev, není morálka. Církev bohužel nesleduje biologický vývoj společnosti. Když papež v jednadvacátém století vykládá v Africe, že by se neměly používat kondomy, je to trestuhodné.

V souvislosti s náboženstvím se začíná mluvit o tom, že může být i nebezpečné. Například snáze přesvědčíte třeba sebevražedného atentátníka, když mu slíbíte nebe a teď nevím přesně kolik panen.

Marx řekl, že náboženství je opium lidstva (úsměv). Víra je zvláštní věc. Racionálně uvažující moudrý člověk s vírou nemusí mít problémy. Neříkám, že ji úplně neguje, ale podle mě je víra především pro lidi, kteří nemají vlastní názor a potřebují nějakou berli. A tak se opřou o víru. Existuje mnoho lidí, kteří jsou rádi řízení... Já jsem do jisté míry byl taky rád součástí nějaké organizace, nikdy bych nešel na takzvanou volnou nohu.

Řekl jste, že kapitalismus se vyčerpal, ale co dál?

Řešení není. No... je a není. Samozřejmě, že princip soukromého vlastnictví tady bude dál. Nemůže soutěžit systém, v němž do toho lidi nedají všechno, se systémem, v němž pracují na doraz. Ale teď jde o to, aby ta část společnosti, která vydělává, se uměla o ten balík podělit. Aby ti nejschopnější nakrmili ty, kteří toho sami z nejrůznějších důvodů nejsou schopni, ne v dostatečné míře. Demokratický systém musí zůstat, ale v rukách lidí, kteří jsou morální. Nedávno jsem viděl muže, který svým dvěma psům házel takový ten talíř z umělé hmoty. Ten velký byl u něj vždycky první a nesl ho zpátky svému pánovi. Ale dva metry před ním se vždycky zastavil, talíř pustil, aby dal šanci i tomu malému. Kdyby se lidé chovali jako ti psi, bylo by nám všem líp.

Ale jak je do politiky dostat? Sám jste zmínil rozpor mezi etikou a politikou.

Vím, že je to velmi těžké. Znáím několik senátorů a poslanců, kteří do politiky šli s představou, že něco změní, ale brzy z toho vycouvali. Protože v politice buď jste v nějakém klubu, smečce, nebo jste solitér, a nezměníte nic. Systém politických stran, kde někdo vyhraje, s někým se spojí, možná není špatný, existuje v celé Evropě i ve světě, ale u nás se v politice často pohybují lidé, kteří před svým vstupem do politiky nic pro společnost neudělali, často sotva dokončili studium.

Ladislav Mňačko před lety napsal knížku Jak chutná moc. A ona i řadě lidí, do kterých by to člověk předtím neřekl, opravdu zachutná.

Nedávno jsem si četl Platonovy Úvahy o státě, kde píše, že stát by měli řídit lidé, kteří budou mít vzdělání, dokonce filozofické, ale co je nejpodstatnější, že budou mít nějakou životní zkušenost. Měli by to být až tak padesátníci a ne ti, kteří nedávno absolvovali vysokou školu. Já ve svém věku kdybych měl řídit deset milionů lidí a říkat – přátelé, půjdeme tudy nebo tudy, tak bych se zpotil a měl strach, že to nebudu umět. Ale kde je sebereflexe těch ani ne třicátníků, kde je skromnost a pokora? A o morálních

Pavel Pařko – květen 2012

kvalitách některých z nich se ani nebudu vyjadřovat. Některé věci se nemůžete naučit ve škole, naučíte se je až stykem s lidmi, získáváním zkušeností.

Mám jednu oblíbenou otázku – můžete mi říct tři vaše nejdůležitější, rozhodující životní křížovatky?

Teď vás zklamou. Nedávno vyšla knížka, kterou jsme napsali s kamarádem Honzou Krausem a jmenuje se Šlo to skoro samo. V jejím úvodu jsem napsal, že si nejsem vědom žádného svého špatného rozhodnutí...

Ani v maličkostech?

Ptal jste se na zásadní věci. Buď jsem špatné rozhodnutí neudělal, nebo jsem si ho nevšiml. Vystudoval jsem, co jsem chtěl, dal jsem se na práci, kterou jsem chtěl dělat, a v ní jsem udělal, co jsem udělal. V roce 1968 a 69 jsem byl v tehdejší západní Německu. Mohl jsem tam zůstat, ale vrátil jsem se a jsem rád. Mám tři zdravé dcery, pět vnoučat. Já si opravdu nejsem vědom toho,

že bych se někdy rozhodl blbě. Já vím, že zni špatně, když člověk říká – všechno, co jsem dělal, bylo dobré. Ale kdybych si přiznal, že jsem nějakým krokem šlápl vedle, zároveň si musím přiznat, že jsem pitomej. Opravdu žádné křížovatky ve svém životě nevidím.

Nikdy jste se například nerozhodoval, jestli medicína, nebo něco jiného?

Ne, už ve třetí obecné jsem chtěl být lékařem.

O vás je známo, že jste sportovec. Chirurg musí mít zdravé ruce, neriskoval jste nebo neriskujete někdy až příliš? A zabrzdila vás vaše profese v nějaké sportovní aktivitě?

Máte pravdu, jsou jiné sporty, třeba plavání, kde si s rukama moc neuděláte. Svě profesi jsem věnoval velkou část svého života, ale abych jí věnoval absolutně všechno, to ne. Mám svůj občanský život a mám ho vyvážený. Jezdím na kole a dělám i jiné sporty. Jako vysokoškolák jsem hodně horolezoval. Tenhle sport jsem musel opustit, protože

PAVEL PAFKO
*1940

Vystudoval Fakultu všeobecného lékařství Karlovy univerzity. V letech 1992 až 2010 působil jako přednosta III. chirurgické kliniky motolské nemocnice. Jeho tým provedl v roce 1997 první transplantaci plic v České republice. Stále je aktivním sportovcem, preferuje především cyklistiku.

když jsme v neděli lezli, v pondělí jsem měl omačkané, odřené prsty. A taky přišly děti a žena něco řekla – a bylo po lezení.

Pojďme k vlastní medicíně. Objevují se varovné hlasy, že když si člověk připlatí za možnost, aby ho operovala kapacita, nebude už se ta kapacita tolik zabývat náročnými zákroky. Co o tom soudíte?

Za prvé, takhle uvažují lidé, kteří vidí jen český rybník. Na celém světě to tak je a kde berou čas kapacity třeba v Rakousku nebo v Anglii? Systém, že lidi měli možnost zaplatit si pana primáře, byl i u nás až do roku 1948. Za druhé, každá klinika, každé oddělení v nemocnici má šéfa. Názor, že primář bude za peníze operovat kuří oka a zanedbávat těžké operace, to je idiotská myšlenka lidí, kteří nevědí, jak to chodí. Každý šéf buduje renomé svého pracoviště, které vede. Kdyby se vrhl na ta kuří oka a těžké zákroky nechal na nezkušených lékařích, objeví se maléry, úmrtí. A nic takového si nemůže dovolit. Vždycky musí racionálně zvažovat, co udělá sám a co svěří lidem, kteří jsou méně zkušení. Jakmile by postupoval tak, jak jsme si řekli, velmi brzy pracoviště ztratí renomé a zavolá si ho ředitel a řekne – pane primáři, tady máte nějaká úmrtí, pořád nějaká stížnosti, budu vás muset propustit a vzít někoho jiného. A poslední myšlenka – pamatujte si, že o kvalitě zdravotního zařízení hlasují pacienti svými nohama. Jakmile tam budou problémy, začnou chodit jinam.

Z osobních důvodů často přemýšlím o možnosti euthanasie. Víím, že je to téma na samostatný dlouhý rozhovor, přesto jaký je váš názor?

To je na celé přednášky. Jak to vidím? Velmi prostě. Musíte si stanovit filozoficky, co je pro vás nejvyšší hodnotou. Jestli hodnota života, nebo hodnota svobodného rozhodnutí. To je základní filozofická otázka, a když si na ni odpovím, je mi jasná i euthanasie. Někdo řekne – pro mě je nejvyšší hodnotou hodnota svobodného rozhodnutí, svoboda. Ta se samozřejmě nesmí dotknout okolí. Uvedu příklad – muž má doma dvouleté dítě a najednou se zamiluje do jiné a ona otěhotní. Zdá se mu to příliš složité, bojí se, a tak si řekne, že už je to na něho moc a skočí z mostu. To pro mě není svobodné rozhodnutí, protože ovlivnilo svobodné rozhodnutí matky s dítětem i té slečny. Na druhé straně, když nemocná pětáosmdesátiletá babička, která už nikoho nemá, sní nějaké prášky a umře, jde o naprosto svobodné rozhodnutí. Vždycky je na konci smrt, ale já ji musím posuzovat v určitých souvislostech. Lidi si euthanasii představují různě. Někdo dokonce, že je to něco jako rampa v Osvětimi – doleva, doprava. Překlad slova euthanasie je – dobré umírání. Nikdo nechce umírat špatně, všichni chtějí umírat dobře. Víte, na jedné straně je člověk, který se svobodně rozhodl, že chce ukončit život, a žádá lékaře, aby mu pomohl, ale ještě je tady svobodné rozhodnutí toho lékaře. Pokud moje svobodné rozhodnutí

nekorresponduje s tím jeho, tak k žádnému, jak se dneska říká, asistovanému umírání nemůže dojít. Zatím je tato debata u nás debatou o trestném činu.

U nás je postoj většiny veřejnosti k euthanasii záporný. Změní se to?

Tady ještě hraje svou roli církev, byť postupně pomíjející. Já si myslím, že země, které jsou blízko moře, mají volnější myšlení. My jsme uzavřenější. Ale kdykoliv o tom přednáším, říkám – Pafko není ani pro euthanasii, ani proti ní. Já vám jenom vysvětluju celou tu problematiku – je to svobodné rozhodnutí, jak se na ten problém dívat, abyste jej viděli ze všech stran. Na jedné své přednášce jsem nechal hlasovat lidi, jestli námořníci, kteří se v důsledku havárie potopili s ruskou ponorkou Kursk a všichni zahynuli, měli mít u sebe nějakou tabletu, aby ukončili své utrpení, udušení je přece hrozná smrt, nebo ne. A většina byla pro to, aby takovou tabletu měli.

V ponorce se až do poslední chvíle může stát, že k ní proniknou záchranáři, ale u pokročilé rakoviny, kdy člověk už jen trpí, se žádný zážrak konat nemůže...

Máte naprostou pravdu, že v medicíně ještě někdo posoudí, jestli může dojít k nějakému pokroku, nebo ne. A máme-li objektivně prokázané, že žádný pokrok není možný, tak proč ne?

Koncept sanitační stanice

Optimalizace sanitačních prostředků a spotřeby vody

GEA Process Engineering s.r.o.
Londýnské náměstí 2
639 00 Brno
gpcz@gea.com
www.geap.cz

engineering for a better world

V roce 2012 pivovar investuje především do přípravy nového vodního zdroje a vodovodu v celkové hodnotě 11 milionů Kč a do přípravy nového oddělení přetlačných tanků v hodnotě téměř 40 milionů korun.

V 7. ročníku prestižní soutěže zaměřené na inovativní marketing, kterou pořádá Česká marketingová společnost, Marketér roku 2011 porota jednomyslně ocenila Stanislava Bernarda titulem Marketér roku 2011.

Rodinný pivovar Bernard podporuje Nadační fond proti korupci. Spolumajitel pivovaru Stanislav Bernard je členem správní rady fondu. Pokud máte zájem o novinky z Nadačního fondu proti korupci, zaregistrujte se na <http://www.nfpc.cz/cz/newsletter>, nebo můžete informace získávat přes Facebook <http://www.facebook.com/nfpcz>

Asociace Public Relations Agentur v 7. ročníku tradiční oborové soutěže Česká cena za Public Relations vybrala vítěze z rekordního počtu 142 projektů (215 přihlášek). Magazín Vlastní cestou získal 1. místo v kategorii Klasická firemní média, současně byl v nominaci na cenu absolutní.

V jubilejním 10. ročníku prestižní soutěže Zlatý středník, která hodnotí firemní publikace určené k reprezentaci společnosti či jejich výrobků vůči zákazníkům, obsadil magazín Vlastní cestou první místo mezi všemi firemními časopisy z celé České republiky, a to už potřetí za sebou. Současně magazín získal i zvláštní ocenění Zlatou literu za přínos v úvodních psaných Stanislavem Bernardem.

Nový termín na konci června, skvělé slunečné počasí, dobře sestavený program, tisíce lidí a nepasterizované pivo Bernard, kterého se vypilo téměř 36.000 půllitrů. To byl letošní vydařený 18. ročník Bernard Festu 2012.

z pivovaru

Foto: Josef Čech

Bernard Fest – červen 2012

Akt (1930)

Akt (1910-20)

Jednou z nepřehlédnutelných osobností při prosazování moderní fotografie v českých zemích prvních desetiletí 20. století byl Ing. Alois Zych.

Alois Zych se narodil 10. května 1874 v Jičíně. Fotografovat začal ve svých třiceti letech; v Praze vystudoval Vysoké učení technické. Jeho první fotografické pokusy spadají již do roku 1904. V roce 1908 se stal jedním ze zakladatelů Klubu fotografů amatérů (dále KFA) na Královských Vinohradech. V průběhu následujících desetiletí patřil k nejaktivnějším členům klubu Robert A. Simon, Jan Srp, Augustin Myška, Josef Stanislav Krofta, Přemysl Koblic, Josef Pelech, Josef Voříšek a z mladších Ladislav Sitenský.

Významnou akcí členů KFA i samotného Zycha byla v roce 1911 klubová výstava, kde Zych vystoupil v domácích poměrech s dosud nevídaným tématem, ženským aktem. V té době snímky znamenaly velice odvážnou sondu do intimní autorovy sféry – na fotografiích je zachycena Zychova manželka Hedvika a na některých ještě její sestra. Podle dobových svědectví však byla tato autorova tvorba přijata velmi nadšeně a okamžitě jí (vedle slavnějšího profesionála Františka Drtíko) dávali za příklad: „Krásu lidského těla podával

ve svých obrazech s neobyčejnou decentností, jež až překvapovala a která urážela hroty každé kritiky.“ (Václav Neumann: Vzpomínání na Aloise Zycha, Fotografický obzor 1943, s. 164–5).

V nové Československé republice si Zych vybudoval vynikající kariéru vrchního technického rady na ministerstvu veřejných prací a mohl se věnovat svému koníčku s ještě větší intenzitou. Nejslavnější éra KFA na Královských Vinohradech nastala po roce 1929, kdy se klub přestěhoval do sedmipatrového vinohradského paláce Valdek. Zychův věhlas jako předního pracovníka klubu byl zpečetěn vydáním portfolia Inž. Alois Zych: Dvacet aktů (nákladem časopisu Rozhledy fotografa amatéra, Praha 1926). Ve 20. letech se stal jedním z prvních stoupenců nemanipulované fotografie podle příkladu D. J. Růžičky, který byl čestným členem KFA. Postojem se tak zařadil mezi mladší kolegy Jaromíra Funkeho, Josefa Sudka, Adolfa Schneebergera a několika dalších. V následujícím desetiletí Zych sice nepřilnul k avantgardním experimentům, pořídil si ale moderní rolleiflex a v krajinářské tvorbě i v dalších žánrech pracoval v duchu aktuální fotografie, propagované klubovou kolegou Jiřím Jeničkem a později i ve vlastivědné tematice.

JAROSLAV RUDIŠ

Dospěla jsem na Rujáně. Bylo mi šestnáct. Ležela jsem na zádech, nebe zdobilo pár malých mraků, ale pořád mezi nimi bylo dost místa pro modrošedou, protože nebe je tady modrošedé. Moře pode mnou a kolem mě se skoro nehýbalo, jen se tak jemně chvělo. Usínala jsem a zase se probouzela, jak to tak je, když ležíte na lehátku uprostřed prázdnin. Najednou mě nadzvedla vlna. Pak ještě jedna. Vzedmul se vítr.

„Vrátíme se,“ zavolal táta, který se vznášel na lehátku blízko mě. Myslím, že právě v ten okamžik jsem se ohlédla. Neviditelné a neslyšitelné proudy nás odnesly pěkných pár set metrů od pobřeží.

Otočili jsme ke břehu. Moře nás ale nechťelo pustit, a místo abychom se přibližovali ke břehu, dál a dál jsme se vzdalovali. Pláž s mámou a malou ukřiženou sestrou se proměnila v úzkou čárku, která byla stejně tenká jako o mnoho let později můj první negativní tětontenský test.

„To bude dobrý, neboj,“ uklidňoval mě táta, ale já se nebála. Byla jsem podivně klidná, všechno mi došlo až mnohem později. Líbila se mi ta představa být unášená. Mizet. Nebýt. Taky jsem věděla, že nakonec všechno dobře dopadne.

Táta začal zběsile mávat a křičel, ale jeho slova odnášel vítr. Pokusil se stoupnout si na lehátko, ale v tu chvíli se pod

Bezvětří

ním probořilo a zmizel pod hladinou. Pak se vynořil, připlul ke mně a chytl se mého lehátka.

„To bude v pohodě, neboj.“

Všimla jsem si husí kůže na jeho pažích a v tu chvíli si uvědomila, že je mi taky zima. Nebe nad námi už nebylo modrošedé, ale spíš šedočerné. Slunce zmizelo. A najednou se před námi objevila malá rychlá loď. Obkroužila nás a zastavila.

„No vidíš,“ usmíval se táta.

Námořníci nás vytáhli na palubu a zabalili do dek. Pak namířili samopaly a zatklí nás pro pokus o emigraci do Švédska.

Foukal vítr, moře se víc a víc vlnilo. Měli jsme štěstí.

Od té doby jsem na Rujáně nebyla. Až teď. Tehdy foukal vítr a dneska je moře úplně klidné. Nebe je pořád modrošedé a úplně vymetené. Nikde ani náznak toho, že by se to mělo změnit, i když já vím, že se to může změnit kdykoliv. Může, ale nemusí.

Dívám se na Elektronka. Všem svým klukům dávám přezdívky. Chodila jsem s Knihařem, Diskařem, Karatistou, Pilotem a Hodinářem. Vždycky se je nějak snažím vystihnout, i když ta jména nejsou nijak originální. Teď jsem čtvrtým rokem s Elektronkem a je to první kluk, se kterým žiju. Je o půl roku starší než já a spravuje v jedné velké firmě všechny počítačové sítě, které vedou k menším a ještě menším sítím v jiných firmách.

Mohla bych mu říkat Pavouk a chvíli jsem mu tak i říkala, protože jeho židle se vznáší v úplném středu té obří neviditelné pavučiny, kam stahuje a vysává všechny informace, aby je posílal někam dál. Pavouk není hezká přezdívka pro va-

šeho kluka. Elektronek není o moc lepší, ale aspoň je tak nějak něžná.

Chodí po pláži sem a tam a kroutí hlavou. Vidím jeho krátké svalnaté nohy v šortkách, sleduju jeho vypracované ruce, silný krk a rostoucí břicho. V černých závodních brýlích se odráží slunce a smutek. Těšil se sem. Hodně. Hodně pracuje. A hodně sportuje. Jezdím na ty adrenalinové akce s ním. Vybíjíme stres stresem a mě to někdy i docela baví. Sjížděli jsme v kaňonech ve Švýcarsku, skákali padákem, váleli se v Krkonoších v obřích nafukovacích balonech po loukách a oba se málem pozvraceli. A teď se máme honit po Baltském moři na prknech přivázaných k padákům. Jenže nefouká.

Já chodím radši do kina, do divadla nebo třeba do sauny. Prostě si jen tak plynu a poflakuju se, jak říká Elektronka a dodává: „Kdo jen plyne, stagnuje, a kdyby svět jen plynul, tak nejsme tam, kde jsme, ale jsme pořád sto let za opicema.“

Já prohodím, že je otázka, kde to vlastně jsme, a on pokaždé odpoví: „No jo, ta tvoje filozofie...“ A dál si mluví o pokroku a nových technologiích.

Tyhle výčitky mu nemám za zlé, protože ani on to nemyslí zle. Je to součást hry. Někdy se mnou do kina zajde. Jenže já dobře vím, jak je tam celou dobu neklidný, čekuje mobil, cuká nohou, vibruje to v něm, pořád zapíná mozek a svaly. Nedokáže vypnout, potřebuje plánovat a myslet a konat. Práci v centru pavučiny bere jako úkol a poslání. Musím říct, že se mi na něm právě tohle líbilo, že se pořád někam žene a nic ho nezastaví, že je jako tsunami.

Já jsem vystudovala kulturologii, ale zkuste se tím dneska živit. A tak zvedám

telefony a zařizuju schůzky pro svého šéfa ve stejné obří firmě jako Elektronek, jen o dvě patra níž.

Potkali jsme se v horské chatě na firemním víkendu, který nás měl všechny spojit v jeden nerozlučný tým. Nás dva spojil opilý dole v lyžárně. Jeho vztah stagnoval a já zrovna hledala něco nového, a tak jsme spolu začali chodit.

Zážitky ráda sbírám i v posteli, ale tam to poslední dobou s Elektronkem není nic moc.

„Jsem unavený,“ omlouvá se často a hladí mi zadek. Jsem ráda, když se mě dotýká, chtěla bych, aby mě takhle hladil hodiny, dny a týdny, aby mě rozněžňoval, krájel na kousky a pak pořádně mačkal a tvrdě šukal, nebo taky docela jemně, jen tak pomaličku, ale když ho navedu, když vzdychnu, když se ho dole dotknu, když ho zmáčknu ještě o poschodí níž a přisunu si ho k sobě, zjistím, že dole už dávno spí, že se tam nic nehýbe.

Pohládí mě a řekne: „Promiň. Jsem unavený. Necháme to na zítra.“

Dá mi pusu, otočí se a usne. A já se bojím zeptat, jestli to třeba není mnou, jestli ho ještě rajcuju jako tenkrát na horách, ale nakonec nic neřeknu, protože sama někdy nevím, jestli on pořád rajcuje mě. Slyším ho pomalu, klidně oddychovat a odcházet do snů. Já usnu až potom, co si vybavím své bývalé kluky. Většinou skončím u Hodináře a jeho jemných dlouhých prstů.

Elektronka jsem za Hodináře vyměnila, abych si možná až teď uvědomila, že něco člověk pochopí a chce mít, až když to ztratí.

Teď s Elektronkem sedíme v rybí restauraci v rybářské vesničce kousek od pláže. Vzduch se nehýbe, je teplo a odněkud něco smrdí.

„Cítíš to taky? Ten smrad?“ ptám se.

„Ani ne,“ řekne.

„To je nafta nebo co.“

„Nafta smrdí jinak.“

„Já cítím naftu.“

A pak mlčíme a jíme rybí polévku. Voní a chutná dobře, ale já pořád odněkud cítím ten smrad. Pak pijeme kafe a minerálku a Elektronek řekne, že německé minerálky mají míň bublinek než ty české. Máme zamluvený hotel, ale ani jednomu se tam ještě nechce. On pořád doufá, že se zvedne vítr. A já, v co dou-

fám já? Dívám se na něj a nevím. Možná bych mu mohla převyprávět příběh s tátou a naším zatčením. Mohla bych mu říct, jak nás dovezli na vyšetřovnu a ptali se, proč jsme chtěli emigrovat, a vyhrožovali, že tátu čeká deset let v kriminále a mě polepšovna, a jak se jim táta snažil lámanou němčinou vysvětlit, že je to celé nesmysl. Nakonec přivezli mámu a sestru a ten policajt se táty zeptal, jestli je to jeho žena, a mámy se zeptal, jestli je to její muž a jestli já jsem její dcera a moje sestra jestli je tátova dcera. Máma s tátou se na sebe podívali, jako by si tím nebyli jistí, a malá ségra řvala, protože se jí nikdo nevěnoval. A já pochopila, že nic už nebude tak jako dřív.

To všechno bych teď mohla vyprávět, ale nevím, jestli jsem mu to už dávno neříkala a jestli vůbec chci něco vyprávět.

„Povídej něco,“ řeknu nakonec.

Podívá se na mě, pohládí mě a řekne: „Asi nemělo smysl sem jezdit, že jo? Promiň, že jsem tě sem tahal.“

„To nevádí. Je tady hezky,“ trochu jsem zalhala a objednala si pivo. A pak ještě jedno. Elektronek pít nechce, pořád věří, že se zvedne vítr a on si stoupne na prkno, obří padák se nad ním nafoukne tvrdým víchrem a on poletí po hladině, daleko, možná až do Švédska. Chce to zažít, urvat si pro sebe kilo adrenalinu a pak o tom vyprávět kolegům u kafe. Pije nealko a je smutný. Kolem nás si sedají lidé a zase se zvedají, ale vítr, ten se zvednout nehodlá.

Naftu už necítím. Asi jsem si zvykla.

„Jsem myslel, že až budeme stavět ten barák, že by tam měl být bazén, co myslíš?“ řekne najednou.

„Říkal si, že bazén ne, že to má dneska každé idiot.“

„No jo, ale možná to je fajn, trochu si zaplavat, než jdeš do práce. Nebo když přijdeš z práce. Že to je dobrej relax, to plavání.“

„To jo. Můžeme si zaplavat tady.“

„Može je studený. Na prkno a padák to jde, ale na koupání ne.“

Najednou jsem ucítila jemné zaškrubnutí dole na pravé straně břicha. Tak poznám, že to nejpozději za dva dny dostanu. A taky cítím, jak se pomaličku propadám do pomalé sebelítostivé nálady, což znamená, že to možná dostanu už zítra.

Barák. Bazén. Relax. Bavilo mě s ním

všechno plánovat, jít dál a dál, překonávat všechny hranice. S žádným klukem před ním jsem nic neplánovala. Žádného před ním jsem si nechtěla vzít, protože s Elektronkem jsem poprvé cítila nějakou jistotu.

„Ty kluci před ním, to byly jen takové studentské lásky,“ říká mi máma. Elektronek se jí líbí nejen proto, že s chutí sní všechno, co mu uvaří. „Toho se drž. Ten se postará,“ opakuje mi pokaždé.

„Ale mami, já bych teď možná nejraději plánovat přestala. Na chvíli. Možná napořád. Zabiješ mě kvůli tomu?“

„Tak co myslíš s tím bazénem?“ podívá se Elektronek na mě.

„Jo, můžeme. Bazén je fajn.“

„Můžeme mít taky saunu v koupelně. Jsem myslel, když ji máš ráda. Nechám to spočítat, jo? Hlavně ne moc nábytku. Nesnáším byty přečpaný nábytkem. Nedá se tam dechat. Ale knihovnu tam mít můžeš.“

„To seš hodnej.“

„Humor.“

Usmála jsem se a podívala se na klidné lesklé Baltské moře. Elektronek si hrál s foťákem a nervózně klepal nohou o stůl.

„Můžeš s tím prosím přestat?“

„S čím?“

„S tím klepáním. Nějak mě to znerózuje.“

„Já jsem taky nervózní. Tenhle výlet nestál zas tak málo, to jsme mohli jet na Slapy.“

„Promiň.“

S Hodinářem jsem u moře nikdy nebyla. Jednou jsme tam jeli, ale nedojeli. Měl rád velká města. Hodinář byl svojí profesí skutečně hodinář, a kdyby mohl, tak města rozebere na součástky a seřídí, aby dobře fungovala, aby se nerozpadala a nikde nebyly zácpy a smrad, ale pak by to zas možná nebyla ta města, která má rád. Hodinář měl totiž rád nejen rád, ale taky chaos, protože v práci musel být přesný.

Cestou k moři jsme skončili v Miláně. „Když se na to město podíváš seshora, odlupuje se po vrstvách jako cibule,“ řekl mi nad mapou. Zajímala ho historie. Ukázal mi náměstí, kde za nohy pověsili zastřeleného Mussoliniho i s jeho milenkou u rozbombardované benzinky firmy Esso. Hodináře zajímaly na dějinách

právě tyhle zdánlivě pitomé detaily jako třeba benzinka Esso. Protože i hodinové strojky podle něj fungují jen díky drobným detailům. Jeden drobný detail, jediný zoubek nefungujícího kolečka, a všechno se hrouť. Platí to pro hodiny, dějiny a dost možná i pro vztahy.

Jsem na Rujáně, dívám se na smutného Elektronka, a myslím na Hodináře a dusný Milán protkaný kanály. Večer jsme chodili kolem nich a dívali se na lodě, jejichž světla se leskla na hladině, padali jsme do barů, pili víno a potáceli se trochu opilí dál. Hodinář mě hladil a držel za ruku a táhl za sebou a já pořád cítím, jak hebké a jemné měl ruce.

A když jsme dlouho po půlnoci vyšli z posledního baru, v kanálech najednou nebyla žádná voda, jenom bordel, noviny, lahve a igelitové tašky a všechny lodě stály na suchu. Voda odtekla nejspíš někde do moře.

Hodinář mi vyprávěl, jak Češi Milán ve dvanáctém století vyplnili, jak si odsud přivezli erb se lvem, kterého máme ve státním znaku. A já chtěla, aby mě pak v hotelu objímal tak pevně a nenasytně, jako Češi obléhali Milán, aby mě hladil a seřizoval tak jemně, jako seřizuje strojky vzácných hodinek.

Proč jsem se s ním rozešla? Možná byl nakonec hebký až moc, možná byl příliš jemný, možná moc ukecaný, možná jsem opravdu chtěla mít chlapa, co se o mě postará, a možná nad romantikou zvítězil tenhle pocit jistoty, protože ani on a ani já jsme neměli prachy.

Já jsem tehdy ještě nechápala, že člověk se o sebe hlavně musí postarat sám. Možná jsem taky prostě byla trochu blbá, možná jsem chtěla ještě něco zažít.

A tak teď sedím na terase malé německé restaurace a dívám se na moře. Pořád nefouká a Elektronek si objednal ještě jednu rybí polévku.

„Proč jsou vlastně lidi spolu?“ zeptám se.

„Ty bys chtěla být jako sama?“

„To ne.“

„Tak co to je za otázka?“

„Jen mě to tak napadlo.“

„No jo, ta tvoje filozofie...“

S Elektronekem máme všechno a nic. Koupili jsme pozemek a chceme stavět dům. A do něj bychom chtěli dítě.

Nejdříve jsem ho chtěla víc já, pak oba stejně, teď mám pocit, že ho víc chce on, stejně jako svatbu a tyhle věci, a já mám

najednou ze všeho strach. Dítě. Nejde nám nějak vymilovat. Všechny čárky na těhotenských testech jsou už rok negativní. Zatím se neví, jestli je někdo z nás uvnitř špatně seřizovaný, jaký detail nám chybí, nikdo z nás nechce jít k doktorce a přiznat si to, ale já tuším, že to nepůjde, a čím víc nad tím přemýšlím, tím jsem raději, že spolu dítě nemáme.

Elektronek mě má rád. Já ho mám taky ráda. Nehádáme se. Oba hodně pracujeme. On poslední dobou stále víc cestuje po Evropě, protože jeho síť se stala součástí ještě větší sítě, a zdá se, že by jí mohl velet. Občas mu kvůli tomu volají i večer. To mu pak blikají vzrušením oči, běhá po bytě, něco sepisuje, črtá nápady, říká, že se možná budeme muset stěhovat do Londýna. Ptá se, co tomu říkám, a já říkám, že to je skvělé, a mám radost, že se mu tak daří.

A pak na něj čekám v posteli a myslím na to, že se nechci nikam stěhovat, že chci, aby přišel a hladil mě po zádech, stehnech a zadečku, ale on musí ještě tohle a pak ještě tamto. Tak zavírám oči, zajíždím rukou pod kalhotky, myslím na Hodináře, který je už dávno zaparkovaný jinde a určitě už nějaký dítě má. Nevím to, ale cítím to.

Dívám se na Elektronkovy vypracované ruce. Chodí s kolegy dvakrát týdně do posilovny, zamakat si na mašinách, zrubat břicho a přijít na jiné myšlenky, jak říká, a občas mi jemně naznačí, že bych měla chodit taky. Štípne mě třeba v kuchyni do zadku, který přitom nemám nijak velký, a řekne: „Tady by to chtělo trochu ukrojit.“

Dívám se na něj, olizuje lžiči a pak vylíže i talíř. Na začátku mi to přišlo milé, že se doma chová uvolněně, a smála jsem se tomu. Ale teď mi to už vadí.

Mlčím. Mohla bych mu vyprávět, jak to dopadlo s mým tátou, ale nevím, jestli jsem mu to už neříkala tisíckrát, a hlavně nevím, jestli se mi vůbec chce něco vyprávět.

Můj táta nakonec skutečně emigroval. Ne do Švédska, ale do Rakouska. Rok po naší dovolené na Rujáně se s mámou rozešli. Možná ten výlet a zatčení byly tím okamžikem, kdy se jejich vztah začal trhat. Táta rád blbnul, občas se po práci opil, přitahoval průšvihy. Máma snila o klidném životě, o dovolené v Jugoslávii

a o tom, že vypadneme z paneláku do vilky po babičce, až jednou umře. Nikdy to neřekla nahlas, ale já vím, že na to myslela.

Táta se po revoluci do Československa hned vrátil, ale pak zase odjel, nedokázal začít znovu. Podruhé se oženil a ještě jednou rozvedl, a kde je teď, nevím. Máma pořád žije v paneláku a je sama. Ségra je podruhé vdaná, čeká druhý dítě a máma se modlí, aby jí to vyšlo, protože ségra podle ní má mimořádný štěstí na kretény stejně jako ona. A já? Já mám podle ní velkou kliku, že mám Elektronka.

Ale já spíš teď čekám v bezvětrí na ostrově Rujána na to, co se stane.

Pod terasou restaurace se procházejí pářečky s kočárky. Vzduch je čistý a nebe pořád šedomodré. Zase cítím naftu a je mi trochu špatně. Možná jsem trochu opilá, ale ještě víc sebelítostivá. Nedostanu to zítra, ale dost možná za hodinu.

„Nemáš trochu chuť?“ pohladí mě Elektronek po noze. „Pořád se mi strašně líbí ty tvý dlouhý nohy.“

Podívám se na něj. „Co je? Já myslím, že budeš mít radost, že na tebe mám chuť.“

„Jo, mám radost,“ řeknu.

Zaplatíme, vstaneme a jdeme do našeho hotelu. Trochu se motám. Přeju si, aby se zvedl vítr, aby mě nabral a odnesl daleko na moře. Ale nestane se vůbec nic.

×

Jaroslav Rudiš (1972)
Patří k významným českým spisovatelům střední generace. Uspěl už se svou prvotinou *Nebe pod Berlínem*. Čtenáři ocenili i jeho další romány *Grandhotel* a *Konec punku v Helsinkách*. Společně s Jaromírem 99 napsal scénář k pozoruhodnému filmu *Alois Nebel*.

ZVU POTEZ a.s.

**výroba a dodávky
kompletních**

pivovarů

**Pražská 322/4
Hradec Králové
prodej@zvupotez.cz**

www.zvupotez.com

Zanzibar: Hakuna matata!

Má to tak někdo štěstí! Kousek za domem oceán, který každých dvanáct hodin odejde tak kilometr, dva od pobřeží a vytvoří prostor pro procházky po svém dně, pro hry s kamarády, pro pěstování mořské trávy a já nevím pro co ještě. A ještě k tomu krásný bílý písek, tropické podnebí, barvy všude kolem, až oči přecházejí, a také klídek, pohodička. Hakuna matata – žádný problém, tuto svahilskou frázi slyšíte všude, a také pole, pole – pomalu, klídek. Pro lenochy všeho druhu pohlazení po duši. Jsem lenoch, a tak si to moc užívám. Brouzdám po dně oceánu, dávám se do řeči s místními lidmi, a aby se neřeklo, chvíli pomáhám na podmořském poli sbírat řasy, které se suší a vyvázejí až na Filipiny, kde se z nich dělá to zelené cosi pro výrobu suši. A všichni se usmívají. Že by to byl ráj? Dost možná, Zanzibar je za ráj často označován a vesnice Jambiani na jeho východním pobřeží to jen potvrzuje. Jdu na pivo, pod palmami chutná zvlášť dobře, karibu – vítej, pojď dál, zahlaholí číšník a už mám před sebou láhev Serengeti. Chutná slušně. Oceán už se zase napouští, kůly podmořských políček mizí ve vodě, lodky se zvedají líně ze dna a pytle s řasami se vrší na břehu. Procházím vesnicí, jambo! zdravím se s novými známými a uvědomuju si, že by se tu rozhodně dalo žít! Asante sana, Jambiani – děkuji pěkně, Jambiani. A třeba někdy kwaheri – na shledanou!

z pivovaru

svět se
Zbláznil.

Držte
se...

Pivo

BERNARD

Doba plastová

text Boris Dočekal
foto Markéta Navrátilová

rozhovor

Napravíte chybu – a jste o kousek lepší

Aleš Kubíček | podnikatel a balónář

Horkovzdušné balóny ho lákaly už před třiceti lety. Ale v Československu tehdy prakticky žádné nelétaly. Koupit balón v zahraničí a dovést do republiky by bylo hodně složité. A hodně drahé. A tak se Aleš Kubíček se svými kamarády pustil – často metodou pokus omyl – do konstruování a výroby vlastního balónu. A pak se významně podílel na vývoji a výrobě další třicítky balónů pod křídly tehdejšího Svazarmu. Po listopadu 1989 založil společnost Kubíček Balóny a dneska malou moderní továrnu na okraji Brna každoročně pouští téměř stovka balónů.

Jak jste se dostal k balónovému létání?

Byli jsme parta kamarádů, jezdili jsme do přírody, někteří se věnovali horolezectví, jiní jachtaření nebo potápění. A protože nás tenkrát odmítali pustit za hranice, chtěli jsme do oceánu nad námi. Já jsem si udělal pilotní průkaz a věnoval se plachtaření. Někdy v té době mě kamarádi vytáhli k balónům.

Do oceánu nad námi? S tím jste za totality taky museli mít potíže.

Taky že jsme je měli. Zajímala se o nás Státní bezpečnost, protože jsme byli mezi prvními adepty, kteří mohli odletět za hranice. Pozornost StB ještě vzrostla po tom, co si Slovák Robert Hutyrasám vyrobil balón a uletěl i s rodinou do Rakouska. Ale byl to jediný člověk, který tímhle způsobem emigroval. Navíc existoval ještě jeden problém – balónové létání bylo označováno za buržoazní zábavu. Ale je to krásný sport, vede k rozvoji člověka, není uspěchaný, chtivý, není tak soutěživý jako některé jiné sporty. Nutí člověka vyrovnávat se s náhlými změnami podmínek, reagovat na ně a tím se zdokonalovat. Zábava je, když si člověk koupí jeden let balónem.

Vzpomínáte si na svůj první let?

Poprvní jsem letěl v Maďarsku s balónovým pilotem. Když jsem mu řekl, že jsem plachtař, jen se usmál a začal sestupovat do lesa. Každý plachtař se totiž nad lesem bojí, cítí nebezpečí. Pilot to samozřejmě věděl a dál a dál sestupoval, až skutečně narazil do stromů. Pro mě to bylo

úplné drama, ale tenhle zážitek mě neodradil. Vlastně jsem se pak nikdy nedostal do vyložené nebezpečné situace. Balónové létání se s tím dynamickým nedá srovnávat, má jinou podstatu. Nejde o to, dostat se na konkrétní místo, vznášíte se, plavete ve vzduchu a užíváte si ten prožitek. Nádherný je třeba zimní přelet Alp.

Za totality jste vyrobili třicítku balónů. Hodně jste se po listopadu rozmýšlel založit vlastní firmu?

Tak mezi jednou a dvěma minutami. Naše generace dostala příležitost žít po svém a podle mě byla povinná se jí chopit. Skončil nesmyslný komunistický totalitní model, kdy malá skupina lidí, která věcem v podstatě ani nerozuměla, diktovala těm, kteří něčemu rozuměli, co a jak se bude dělat. Podnikat jsem začal postupně, jak to umožňovaly přijímané zákony. Společnost Kubíček Balóny jsme založili v roce 1991.

My?

S manželkou mám děti i firmy. Takže já půl, ona půl. Říkal jsem si, abych se třeba jednou nezbláznil a s manželkou se nerozvedl (úsměv). Když bude mít polovinu firmy, to mi pak nedá udělat nějakou hloupost. Ale vlastně mě nic takového nikdy ani nenapadlo. Časem jsem společnost rozdělil na šest firem podle činností, vznikl třeba Kubíček Textil, ale všechny patří pod akciovku, ve které mají desetiprocentní podíly náš syn, stará se o konstrukce a vývoj, a ředitel výroby a obchodu. Oni si ty podíly vysloužili.

Prožili jste od roku 1991 nějakou hodně krizovou situaci?

Spousta. Podnikání je o tom, že pracujete s rizikem, někdy s větším, jindy s menším. A když se vám to vymyká z rukou, musíte to zachraňovat. Někdo tomu říká krize, někdo příležitost, protože tím zachraňováním vlastně cizelujete své schopnosti. Když problémy vyřešíte, napravíte svoji chybu, jste o kousek lepší. Každá krize je pro podnikatele ohromnou příležitostí. Neměl by na ni nadávat, měl by být rád, že na tom kolbišti zase má co dělat. A co se týče rizika, jde o to, do jakého se pustí a jaké krize ho pak čekají. Pokud se rozhodne jít do velkého rizika a všechno vsadí takřkajíc na jeden los, když pak prohraje, nemůže plakat, že skončil.

Co vás drží u řeckněme přijatelné míry riskování?

Odpovědnost. Podnikatele nevidím jako člověka, který chce za každou cenu vydělat, ale jako někoho, kdo se odevzdává skupině lidí, pomáhá jim. Nejlepší pocit mám z toho, že mé podnikání k něčemu je, že lidi můžou chodit do práce, že je to baví a vydělají si. Myslím, že cesta člověka ke štěstí je postavena na tom zásadním – sloužit něčemu nebo někomu jinému než sobě. Jakmile začnete myslet jen na sebe, budete nešťastný.

Jak je to ve vašem v oboru s konkurencí? V Česku ji asi nemáte.

Ne, jsme příliš malé teritorium, aby uživilo víc firem. I kdyby chtěl někdo začít, musel by enormně

ALEŠ KUBÍČEK *1955

Vystudoval Vysoké učení technické v Brně. V brněnském Aviatik klubu zkonstruoval v roce 1983 první český horkovzdušný balón. V roce 1991 založil společnost Kubiček Balóny, která patří mezi tři největší výrobce balónů na světě.

investovat a výroba balónů není natolik nosná, aby se to vyplatilo. Říká se, že balónová továrna není balónovou, pokud nevyváží do celého světa. A my vyvážíme do 45 zemí včetně Ameriky. Se Španěly a Brity se pereme o globální trh. Kromě těchto tří světových firem existují ještě další menší firmy třeba v Číně nebo v Německu. V tomhle oboru potřebujete certifikáty, lokální výrobci je získají ve své vlastní zemi, ale už nedosáhnou na celoevropský nebo světový trh.

Řekl jste, že se perete s těmi dvěma dalšími firmami, jaké jsou mezi vámi vztahy?

Španělé i Britové jsou velmi šikovní balonáři. Ta práce nás všechny baví, nějak drsně se navzájem neničíme. Bereme to spíš jako soutěž, normálně se spolu vidáme. Ale zase tak moc se scházet nemůžeme, protože přijdou novináři a hned v tom vidí snahu o nějakou fúzi.

Chtěli konkurenti nebo někdo jiný vaši firmu koupit?

Ano. A kdo jiný by to byl než konkurence. Ale žádný z nás majitelů těch tří světových firem ji neprodá, firma je jeho rodina. Měl jsem i lukrativní nabídky, ale nepřemýšlel jsem o nich ani tři vteřiny, protože opět – co by bylo s našimi lidmi? Konkurence by tady mohla ukončit výrobu. Ale naši lidé firmu vytvořili, člověk nemá právo ji jen tak prodat. A co bych z toho měl? Získal bych peníze a měl je v bance. Já jsem zástupce malého podnikatelského stavu, který chodí do práce a oprašuje si svou továrničku.

Při obratu akciovky sto milionů korun tak malí zase nejste. Ale zmínili jste Čínu, odtud vám konkurence nehrozí? A co tamní trh?

Kdybychom chtěli certifikovat balónů v Číně, a byl by to nádherný trh, museli bychom v Pekingu odevzdat veškeré naše know-how. Jejich letecký úřad by se chtěl seznámit s tím, jak se balón dělá, s kompletní dokumentací, vlastně se vším až do posledního šroubku. A pak by nějaká poučená čínská firma začala vyrábět a prodávat balónů do Evropy a vystrnadila nás z trhu.

A nestačilo by jim jednoduše si váš balón koupit a okopírovat ho?

Jedna věc je balón okopírovat a druhá prokázat jeho letovou způsobilost a vyhovět evropským normám. To jsou diametrálně odlišné věci.

Jak získáváte zákazníky? Specifický výrobek si určitě žádá i specifické formy prodeje.

Musíme vytvářet pozitivní vztahy a ty nám pak zákazníci přivedou. Takže se orientujeme na balónové komunity v teritoriích, kam vyvážíme.

Pomáháme i ke vzniku nových, školíme jejich piloty, vzděláváme je v oboru. Zároveň se s nimi sblížíme i lidsky a pak máme možnost v těch komunitách prodávat. Opravdu je to všechno o vztazích a osobních kontaktech. Že bychom získali nové zákazníky třeba pomocí reklamy v televizi, to nejde. My prakticky nevyrábíme balónů takzvaně na sklad, šijeme ho na míru každému zájemci, aby co nejvíc vyhovoval jeho potřebám. Proto s ním musíme být v kontaktu. Naše firma i celý ten trh jsou takhle postavené. Každý balón je originální výrobek, pracujeme na zakázku a ne – tady máme nějakou galerii a vyberte si.

Jste ve výrobě balónů soběstační?

Základní díly, které podléhají certifikačním pravidlům, životnosti, únavě, musíme vyrábět sami. Kdybychom třeba textilie brali od jiného výrobce, neměli bychom dohled nad jejich výrobou a museli bychom je podrobovat tak náročným testům, že by byly dvakrát tak drahé. Když chcete uspět na globálním trhu, musíte neustále zlepšovat kvalitu a velké korporace už nejsou schopné vyhovět vašim požadavkům. Ale třeba popruhy nebo šňůry nebo některé kovové součásti bereme od dodavatelů. Vyrábět si věci sám má smysl jen tam, kde je to účelné.

Zmínili jste životnost...

V té jsme určitě světová špička. Mně připadá neekologické dělat výrobky s takzvanou řízenou životností, jen aby se kolo ekonomiky točilo. Mojí filozofií je udělat výrobek pořádně, aby dlouho sloužil. Třeba i několik desítek let.

Jak se vám v Česku podniká?

Já se jen hrozím toho, že někdo přijde a zvýší daně. Do firmy musíte investovat a výše daní je pro investování zásadním kritériem. Španělský výrobce balónů platil menší daně, takže mohl dát víc finančních prostředků do technologie a získat vůči nám náskok. Přitom čím jsme konkurenceschopnější, tím víc vyděláme a víc státu odvedeme i při nižší sazbě.

Máte nějaký velký sen, něco, co byste ještě chtěl udělat?

Dřív jsem takový sen měl. Hodně jsem investoval do velké heliové vzducholodi. Chtěl jsem začít s pěti pasažéry a skončit někde u sedmnácti. Když přišla krize, tak jsem projekt zastavil, protože mi najednou připadal megalomanský. Realizační cena vzducholodi by byla mezi 27 a 40 milionů. Dneska mám jiný sen – vytvořit stabilní podnikatelský subjekt, který má i nějakou celospolečenskou zodpovědnost, vytváří její zakotvení, jistotu. Už mě nelákají projekty typu veliký risk a pak možná veliký úspěch. Stojím o něco trvalého, co funguje, co se postupně rozvíjí. O subjekt, jako je právě pivovar Bernard, se zřetelnou filozofií a vizí.

text a foto Boris Dočekal

reportáž

Havana – omšelá, ale úžasná krasavice

Na Kubu se jezdí hlavně k moři – na Varadero a odtud nejvýš na jednodenní výlet do Havany. Hlavní město si určitě zaslouží větší pozornost. Zchátralost mnoha starých domů a paláců a často i celých ulic sice vyvolává lítost nad tím, že řadu z nich se už asi nepodaří zachránit (na potřebné rekonstrukce by byly potřeba stovky miliard, stát přispívá málo a pomoc ze zahraničí nestačí), na druhé straně právě zanedbanost a omšelost se promítá do stěží popsatelné atmosféry Havany. K ní přispívají i letitá americká auta – buicky, chevrolety, cadillaky... A přivítiví Kubánci s pleť od docela světlé až po téměř černou. A jako další bonus pro muže spousta půvabných dívek a žen s až neuvěřitelně dlouhými nohama. Když váš pohled začne v pase, než dojde ke špičkám bot, jsou krásky pryč.

A ještě jedna důležitá věc – Havana bývá označovaná za bezpečné město. A je to pravda. Člověk se bez obav může procházet i mimo turistické trasy, ulicemi a uličkami, z nichž mnohé vypadají tak zuboženě, že v leckterém evropském městě by si do podobných možná ani netroufnul. V Havaně může, a to je dobře, protože právě tady se odehrává život obyčejných Kubánců. V malých bytech se tísní i tři generace (to prý je hlavní důvod vysoké rozvodovosti), takže jídelna a obyvatel často bývají na ulici. A pokud vysloveně necívíte, spíš než s odmítáním se setkáte s úsměvem. A můžete i přisednout třeba k zapáleným hráčům dámy.

K získání základní orientace ve městě dobře poslouží okružní jízda otevřeným turistickým autobusem. Vede ze Staré

Havany (Habana Vieja) přes čtvrti Centro Habana a Prado, Vedado a Plaza až do někdejší okrajové rezidenční čtvrti Miramar – tak, jak se město postupně rozrůstalo. Jízdenka platí celý den a vystupovat a nastupovat se může na kterékoli zastávce. To je ale jediná veřejná doprava, na níž se celkem dá spolehnout. Běžné autobusy nemívají zastávky vyznačené, jízdní řád je ve hvězdách a chybějí i mapy linek. Takže kratší vzdálenosti je třeba překonávat pěšky, ty delší relativně levnými taxíky. Na rušnějších místech jezdí i rikši a cocotaxi, což jsou docela pohodlná žlutá vozítka vzdáleně připomínající skútry.

Prohlídka historického centra, které se alespoň částečně podařilo opravit, obvykle začíná na Plaza de Armas, s muzeem v barokním Palacio de los Capitanes Generales, v němž sídlil španělský guvernér. Je to jedno z mála míst, kde se dá posedět v příjemném stínu vzrostlých stromů. A prohlédnout si nabídku zdejších bukinistů – zažloutlé společenské magazíny ze 40. a 50. let minulého století, revoluční spisky nejčastěji s portrétem Che Guevary... Na zahraniční turisty tady líčí výrazně namalované ženy v křiklavě barevných šatech s květinami ve vlasech a za nějaké to konvertibilní peso (vedle něj na Kubě platí i národní peso, ale s tím v Havaně cizinec vůbec nemusí přijít do styku) prodávají společnou fotografii.

S diskrétními nabídkami zaručeně kvalitních kubánských doutníků přicházejí muži. Zlákaného zájemce zpravidla čeká výprava do nějakého zastrčeného bytu, kde se skuteční černý byznys. Cena nabízených doutníků je ve srovnání s těmi v oficiálních obchodech výrazně příznivější, dá se i smlouvat, ale místo kvality můžete koupit třeba jen celkem kouřitelné zboží, v případě velké směly doutníky z banánových listů. Kdo chce mít jistotu a nemá dobrý kontakt, měl by raději navštívit některou ze specializovaných prodejen. Třeba tu v továrně, kde se vyrábějí proslulé doutníky Partagás.

Za španělské nadvlády (trvala až do konce 19. století) se v Havaně soustřeďovalo obrovské bohatství, což se promítlo do působivé koloniální architektury. Představu o její barokní podobě si člověk nejlépe udělá na Plaza de la Cathedral s katedrálou sv. Křištofa a paláci z 18. století. V tom na pohled nejskromnějším sídlí atraktivní Muzeum koloniálního umění s expozicemi nábytku i užitkových předmětů. Nejpůsobivější atmosféru má náměstí po setmění. Dá se tady dlouho posedět se sklenkou mojita a poslouchat kubánskou muziku.

Hudba je v turistickém centru Havany doslova všudypřítomná. Téměřv každém podniku hrají malé kapely jakýsi zdejší pop – směsici španělské tradice a nejrůznějších latinskoamerických rytmů a také vlivů, které přišly na Kubu s africkými otroky. Kubánští muzikanti jsou skvělí, ale za těmi nejlepšími, kteří hrají i džez, se musí až v noci do několika klubů.

Poblíž Plaza Vieja (další náměstí s restaurovanými koloniálními domy) na Calle San Pedro najdete Muzeum rumu,

kteří přibližuje výrobu po doutnících druhého kubánského rodného stříbra. Na počátku je cukrová třtina, respektive melasa jako vedlejší produkt výroby cukru. Z té se fermentací, destilací a filtrací získává polotovar, do kterého se po roce a půl přidá voda a čistý líh a vznikne mladý rum používaný hlavně k přípravě koktejlů. Na trhu jsou nejběžnější rumy, které zrají ještě tři, pět nebo sedm let. V muzejní prodejně jsou k mání i mnohem starší a samozřejmě výrazně dražší rumy značky Havana Club. Ta ale není zdaleka jediná, z množství dalších stojí za zmínku třeba Santiago de Cuba nebo Cubay.

K Havaně neodmyslitelně patří koktejly - mojito nebo daiquiri. A co je sympatické, jsou podstatně levnější než v Česku. Dobře pitelné je i lehce nahořklé pivo Bucanero.

Tradiční kubánská kuchyně jako v jiných latinskoamerických zemích vychází ze španělské, ale projevují se v ní i prvky, které do země přinesli afričtí otroci. Není zdaleka tak ostrá jako třeba mexická. V běžné nabídce převažuje kuřecí a vepřové maso a filety z bílých ryb, připravované na grilu nebo na pánvi. Hovězí maso je vzácnější a třeba zdejší specialita ropa vieja (trhané hovězí, které se nejdříve marinuje a pak vaří s kořením) se sice na jídelních lístcích objevuje, ale zřídka ji opravdu mají. Jako příloha se na Kubě jí hlavně rýže, bílá a černá (ta se vaří s černými fazolemi a je výborná), smažené zeleninové banány nebo malanga a maniok (obě zeleniny připomínají brambory). Ceny jídel jsou v podstatě srovnatelné s těmi českými, ale průměrná kvalita se v Havaně zdá lepší. Většina zdejších restaurací je státních, ale postupně přibývají i soukromé - paladares. Ty bývají o něco dražší a příliš na sebe neupozorňují. Drobné soukromé podnikání je sice na Kubě už nějaký čas povoleno, ale zase ne tak moc. Přesto i jejich majitelé dokážou různými způsoby sehnat potřebné suroviny, což se ve městě, kde je pro většinu zdejších lidí nedostatek skoro všeho, jeví jako zázrak.

Úzká a dlouhá a lidmi skoro ucpaná Calle Obispo směřuje ke čtvrti Centro. Její výstavnou část začali budovat v druhé polovině 19. století a tomu odpovídá i její eklektická architektura s prvky secese. Místu dominuje Capitolio, jehož architekt se nechal inspirovat washingtonským Kapitolem. V blízkosti je kromě honosných a dnes většinou omšelých budov i téměř pařížský bulvár Paseodel Prado se dvěma stromořadími, která stíní široký chodník uprostřed. Příjemné místo. Ale i tady si člověk uvědomí, jak moc město poznamenala léta, kdy se nikdo nevěnoval opravám. Taky má možnost trochu nahlédnout do toho, jak bydlí chudí Kubánci. Do domů uprchlé buržoazie se po revoluci nastěhovali sociálně slabí lidé, kteří neměli peníze a ani zájem o údržbu. Prostě ty domy vybydleli a poznamenali svéráznými úpravami.

Ještě víc je chátrání patrné na pobřežním bulváru Malecón, oblíbeném u mladých Kubánců, kteří se tady scházejí

hlavně večer, baví se a lehce popíjejí nejlevnější rum, pokud na něj mají. Ti bohatí, v superznačkovém oblečení, chodí jinam. Třeba do restaurantu v mořském akváriu na předměstí, kde se za obří průhlednou stěnou prohánějí delfíni (večer je tu k vidění i podvodní produkce mladého páru tančícího s delfíny). Na zaplacení skromnější konzumace by tady nestačil ani průměrný měsíční plat.

Ideálem Castrovy revoluce byla v podstatě rovnostářská společnost, ale ta na Kubě, a pro Havanu to platí zvlášť, není. Zatímco v obchodech, kde se prodává za konvertibilní peso, je nabídka relativně slušná, jiné obchody (dají-li se tak nazvat holé omšelé místnosti) jsou prakticky bez zboží a slouží hlavně k distribuci přidělů – na měsíc má každý nárok na deset vajíček, půl litru oleje, jedny špagety... Žádné máslo nebo mléčné výrobky, jen sušené mléko pro mrňata do sedmi let. Však se také k cizinci občas někdo připojí a požádá ho, jestli by mu mléko pro dítě nekoupil.

Průměrný plat Kubánců dosahuje sotva pěti set korun. A k tomu ony bezplatné přiděly. Kdo nemá jiný zdroj příjmů, neumře hladu, ale... Dobře jsou na tom ti, co dostávají peníze a balíky od emigrantů. A také lidé, kteří přijdou do styku s turisty. Pokojská v lepším hotelu si na spropitném za den může vydělat víc, než je její měsíční plat.

Kubánci to však většinou zase tak moc neprožívají, hlavní je být v pohodě. Nenadávají, pomáhají si naturální směnou a kutilstvím. Například s pomocí dílů z aut nejrůznějších značek dokážou udržet v provozu i staré americké bouráky. Otevřená kapota, nad motorem skloněný Kubánc a jeden dva kibicové – úplně běžný obrázek.

Poněkud paradoxně pak působí návštěva Muzea revoluce v někdejší sídle diktátora Batisty, které je oslavou revoluce a přehlídkou úspěchů. Čech si tady připomene totalitní minulost. Stejně jako na Plaza de la Revolución ve čtvrti Vedado, kde

Fidelovým projevům naslouchaly statisíce lidí. Nudné náměstí oživuje pomník hrdiny boje za nezávislost José Martího, nad nímž se tyčí více než stometrová věž s vyhlídkou. Mimochodem je zajímavé, že malé bysty revolučního básníka často zdobí i zahrádky soukromých domů v Miramaru, portréty Martího a Che Guevary jsou občas k vidění na zdech, Fidelovy ne. Ani jeho bratra Raúla, přitom právě od něj si optimisticky naladěni lidé slibují postupné změny k lepšímu. Na rozdíl od minulosti už si přece můžou mezi sebou prodávat stará auta, můžou si koupit byt...

Až absurdní dojem vyvolává pověstné zmrzlinářství Coppelia ve velkém kruhovém pavilonu z betonu. Kubánci tady stojí v neuvěřitelně dlouhých frontách a trpělivě čekají, než je dozor pustí do některého ze sektorů, kde se platí národními pesety. Pro cizince by to bylo doslova za hubičku, je ale směřován stranou, kde si ve zvláštním stánku zmrzlinu koupí sice v klidu, jenže za úplně jiné peníze. Ten rozdíl není ani tak důležitý, jen hodně vypovídá o tamním režimu.

Ve Vedaduby byla škoda vynechat obrovský Kolumbův hřbitov, jeden z největších na světě. Převažující bílá barva pomníků, vybudovaných v různých stylech, a zeleň vůbec nevyvolávají pohřební náladu. Po ruchu ulic si tady člověk docela dobře odpočine. Běžní Havánci, kteří nemají na to, zajet si na pláž východně od města, se chodí rekreovat do parku Almendares s trochou tropické vegetace. Tady probíhá obyčejný, sto procentně neturistický život. A jen kousek odtud jsou místa připomínající slum.

Sousední Miramar žádnou význačnou atrakci nenabízí. Ale i tady se dá procházet snad celý den. Od začátku minulého století až do pádu Batisty tu bohatí budovali své vily. Nad většinou z nich by jen trochu náročnější architekt určitě nejásal, stylová čistota se tenkrát moc nenosila. Zato jsou tady vidět zábavné ozvuky a roztodivné kombinace nejrůznějších stylů.

Vily hýří tvary a ty opravené i barvami. Vlastně má tahle čtvrt' štěstí, řada vil je dobře udržovaných. Usídlily se v nich úřady a zahraniční ambasády a některé menší si opravili samotní Kubánci.

V Miramaru stojí řada dražších hotelů. Kupodivu se tady dá koupat i v moři. Není to žádné Varadero, ale voda je překvapivě čistá. Pobřeží omývá Golfský proud a oceán je tady hluboký. Navíc v Havaně není prakticky žádný průmysl a přístav postupně stěhují jinam. A když už jsme u ubytování – hotelů je v Havaně hodně a nejrůznější úrovně. Kdo chce víc nahlédnout do života Kubánců, dá přednost ubytování v soukromí, i když je trochu složitější ho najít.

Přehled havanských památek, muzeí a zajímavých míst se snadno najde v průvodcích, ale ty často přehánějí a turista pak bývá zklamaný. Takže co ještě doporučit?

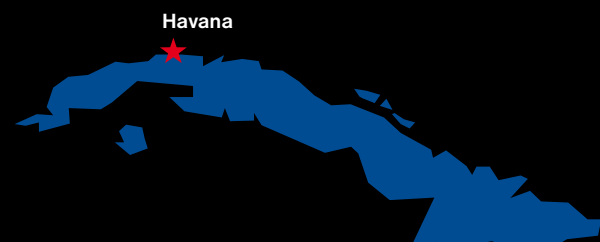
Určitě pevnost Castillodel Morro na druhé straně havanské zátoky. Kromě jiného je odtud krásný výhled na Starou Havanu, na Malecón i tu část čtvrti Centro, kde v době amerického vlivu vyrostly výškové budovy a kterou je skoro lepší vynechat. I když rozlehlý hotel Nacional, kde se kdysi scházela smetánka i američtí gangsteři, a několik budov ve stylu art deco mají své kouzlo.

Určitě Casa de la Obra Pia a Casa Africa v historickém centru. A Palacio de BellasArtes, protože kde jinde se člověk seznámí s kubánským uměním.

Určitě Callejón de Hammel, ulici před dvaceti lety hýřivě pomalovanou naivním výtvarníkem, který zpodobnil nejrůznější kulty afrického původu. Hlavně o víkendech tady bývá živo, na ulici se tančí rumba, u stolku vykládá statná Kubánka karty a samozřejmě nechybějí ani agenti s doutníky.

Určitě si nechat poradit a navštívit podnik, kde Kubánci s příznačným temperamentem tancují salsu. Tam panuje autentická atmosféra. A slavná Tropicana? Nic proti ní, ale je to spíš nablýskaná (a dokonale profesionální) lákadlo pro cizince.

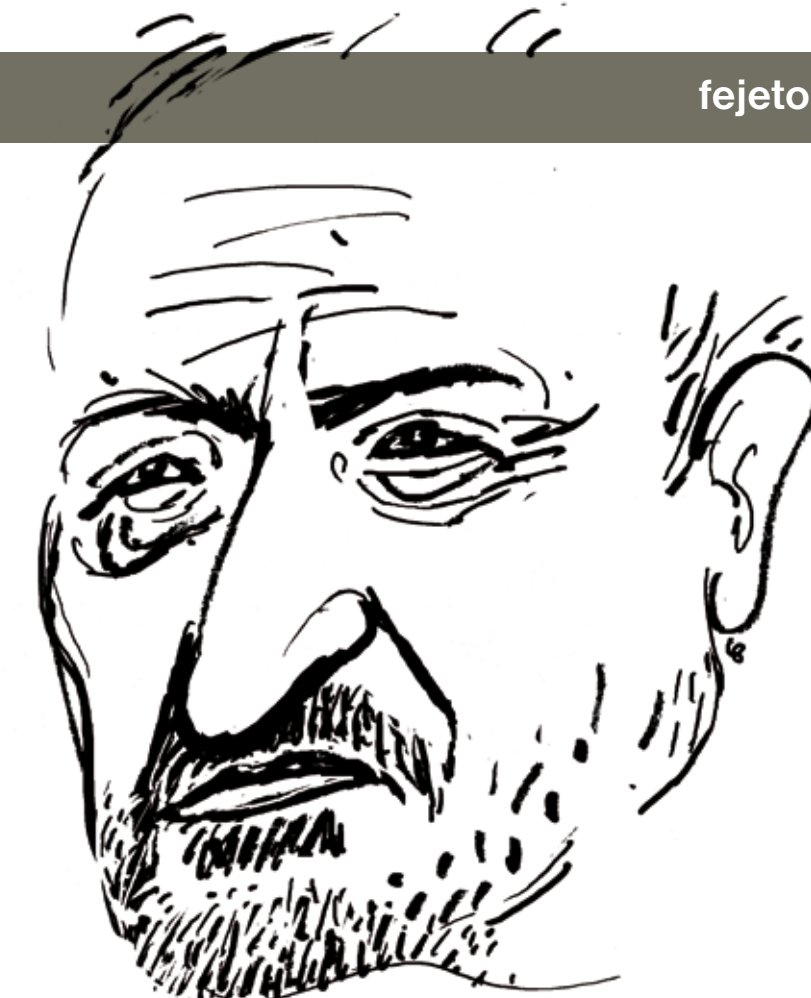
A hlavně chodit a dívat se kolem sebe, protože takové, jaké je dneska, hlavní město Kuby už nikdy nebude. Buď se ještě něco opraví a ostatní bude dál chátrat (a padat), nebo přijdou velké změny a s nimi zahraniční kapitál, pro který zachování genia loci nejspíš nebude prioritou. A obyčejní Kubánci, bez nichž by kolorit Havany zdaleka nebyl úplný, se postupně odstěhují do paneláků na předměstích.

Milan Lasica

(1940)

Slovenský humorista, herec, režisér a autor divadelních i písňových textů. Společně s Júliem Satinským vytvořil legendární komickou dvojici, která navazovala na tradici započatou Voskovcem a Werichem. Milan Lasica už řadu let píše fejeton, jejich výběr vyšel v Česku pod názvem *O lidech a lidech*.

V roce 1790 založili první zoologickou zahradu na světě. Do té doby zřejmě nikoho ani nenapadlo, že by divoká zvířata mohla žít v kleci. Jenže lidská zvědavost a touha po pohodlí dokáže cokoli. Kdo by jezdil do divočiny a podstupoval rizika s tím spojená, když může zajít do zoo a v klidu si prohlédnout velbloudy, žirafy, slony, lvy, tygry a jiná zvířata, případně si dát kafičko, pivo nebo bagetu a plný zážitků se po hodině po dvou vrátit domů absolutně bez následků.

Zvířat se, pravda, nikdo neptal, jestli se chtějí nechat vystavovat v klecích. Chytili je ve volné přírodě. Zvířata se bránila, nechtěla ztratit svobodu, nechtěla přijít o možnost volného pohybu. Ale časem si zvykla. A jejich potomci, narození už v kleci, si jiný život ani neumějí představit. Kdybyste je ze dne na den pustili do volné přírody, zahynou. Není se čemu divit. Jsou zvyklí dostávat třikrát denně potravu, aniž by museli pohnout prstem, nikdo je neohrožuje, neocitnou se v nebezpečí života, nikomu neslouží jako potrava. Antilopy

nemusejí z plných sil utíkat před útočící lvici. Gazela se zlomenou nohou se nestane obětí tygřího útoku, naopak, ošetřovatelé jí dají nohu do sádky a postarají se, aby jí nikdo neublížil. Lední medvědi mají k dispozici jeskyňku na přespaní a bazének na osvěžení. Vodu v něm jim pravidelně vyměňují. Zvířátkám v zoose žije dobře.

Akorát si musejí zvyknout, že je denně očkují návštěvníci zoologické zahrady. Nejrychleji se s tím vyrovnávají opice. Když vidíte zástup lidí před klecí s rozveselenými opicemi, nevíte, kdo má větší radost. Zvířatům v klecích je dobře, mají své jistoty, žádná dramatická změna jim nehrozí.

Není divu, že po takovém způsobu existence touží i hodné lidi, možná i většina. Strava třikrát denně, relativní luxus zaručený, bezpečnost garantovaná, jistota. To, že jste v kleci, nevnímáte jako omezení. Netušíte totiž, že mimo klec existuje též prostor k možnému pohybu. Personál zoo se k vám v podstatě chová mírumilovně, v případě, že neuděláte nic nepředvídaného. Že například

nevyběhnete z klece, když ošetřovatelé nechají chvíli otevřené dveře. Potom vás musí nahánět, mají s tím zbytečné starosti, zkrátka malér. Proto je rozumnější neopouštět klec ani tehdy, když jsou dveře dokořán. Když se to naučíte, řeknou o vás, že jste disciplinovaní a mají vás rádi.

Nedej bože, když zoo jednoho dne zruší a vy se ocitnete mimo klec. Nevíte, co si počít, kam jít, jak zahnat hlad, co s volným časem, jak se vyhnout nástrahám. Víte jen jedno. Že v kleci bylo líp.

A tak se zvednete a jdete ji hledat.

Poutní kostel na Zelené hoře

Není to město, které by samo o sobě lákalo k návštěvě. Z malého historického centra Žďáru nad Sázavou toho mnoho nezbylo. Protáhlé náměstí utrpělo těžkou ránu v době socialistické výstavby, kdy tu vyrostla celá fronta obchodů. Užitekova architektura (vlastně se ani nedá mluvit o architektuře) bez jakékoliv myšlenky či nápadu.

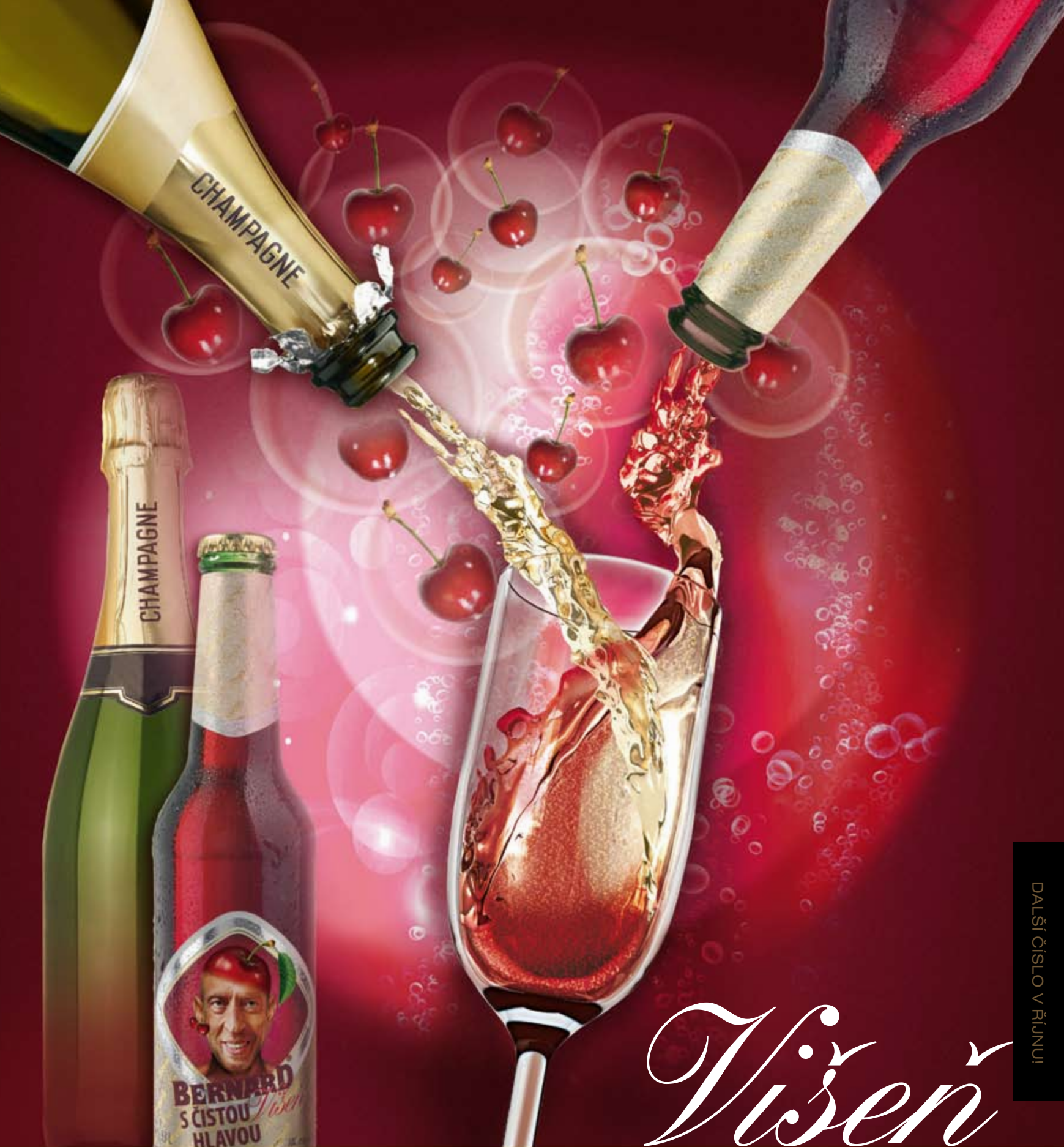
Naštěstí jsou ve Žďáru i dvě jiné stavby. Kromě zámku, bývalého kláštera, který dnes patří Kinským, je to především poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře. Bez nadsázky geniální dílo významného barokního architekta Jana Blažeje Santiniho-Aichela. Dominanta, která už zdaleka poutá pozornost. Mimochodem nebylo tomu tak vždycky, dlouhá léta vykukoval z korun stromů jen snadno přehlédnutelný vršek střechy. V roce 1994 byl kostel a celý poutní areál zařazený na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO a po několika letech dohadů a sporů les vykáceli. Obnovil se tak pohled, který se kdysi nabízel poutníkům.

Kostel podle Santiniho projektu nechali v letech 1719 až 1722 postavit žďárští cisterciáci a jejich vzdělaný opat Václav Vejmluva, kterého s architektem spojoval smysl pro mystiku. Ambity obklopená barokní stavba, v níž jsou patrné vlivy gotiky (používá se i spojení barokní gotika), se nedá dost dobře popsat. Hodnocení typu *vzájemný průnik složitých prostorových útvarů, dynamičnost stavební hmoty, popírající veškerou tíži zdíva*, jsou sice věcně správná, ale neříkají nic o okouzlení, které člověka nutí kdekoliv se zastavit a jen se dívat, aniž by nutně musel proniknout do propracované symboliky a zároveň logické kompozice i technické dokonalosti Santiniho díla. Muže, který se nebál vymknout tehdejšímu uměleckým požadavkům či názorům. Sice žil v období baroka, ale především kostelem na Zelené hoře ho svým způsobem překonal.

Pravé bohatství se skrývá i na povrchu.

DALŠÍ ČÍSLO V ŘÍJNU!

Tišeň A ŠAMPAŇSKÉ

BERNARD®